

Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego

<http://czkw.kielce.uw.gov.pl/czk/wydzial-bezpieczenstwa/opracowania-i-opinie/6417,Wspoldzialanie-administracji-rzadowej-i-samorzadowej-z-Wojskami-Obrony-Terytorai.html>
08.07.2025, 12:02

Współdziałanie administracji rządowej i samorządowej z Wojskami Obrony Terytorialnej

W założeniach teoretycznych system OT w czasie pokoju tworzy i utrzymuje terytorialną zdolność obronną jako istotny składnik i wizerunek zdolności obronnej państwa. Jednak jako element miejscowości społecznej, Obrona Terytorialna powinna współuczestniczyć w codziennym życiu i funkcjonowaniu tej społeczności, w tym szczególnie w wychowaniu obywatelskim i patriotyczno-obronnym młodzieży oraz w działaniach ratowniczych i ochronnych w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń ludności, dobytku i środowiska. W sytuacjach różnych zagrożeń pokojowych Obrona Terytorialna powinna mobilizować cały swój potencjał dla ochrony ludności przed skutkami tych zagrożeń

Można stwierdzić, że:

- 1) Struktury jednostek organizacyjnych wojsk obrony terytorialnej są w fazie formowania a ich zakres działania w rozważaniach teoretycznych.
- 2) Dotychczasowe uzgodnienia współdziałania organów administracji i sił zbrojnych dotyczą:
 - udziału wojska w akcjach przeciwpowodziowych;
 - udziału w akcji przeciwpowodziowej i odśnieżania;
 - udziału jednostek wojskowych w likwidacji skutków klęsk żywiołowych, katastrof i awarii;
 - likwidacji niewybuchów i niewypałów pozostałych po wojnie.
- 3) Z doświadczeń ostatnich lat wynika, że:
 - nie są precyzyjnie określone kompetencje Wojewody w zakresie koordynacji działaniami jednostek obrony terytorialnej;
 - zbyt długa jest droga decyzji o udziale jednostek wojskowych w likwidacji skutków klęsk żywiołowych;
 - nie funkcjonuje spójny system łączności kierowania i współdziałania struktur wojskowych i organów administracji rządowej i samorządowej;
 - nie ustalono dotychczas zasad koordynacji i kierowania działaniami przez wojewodę (starostę, prezydenta, burmistrza, wójta) a wojskiem, policją, strażą pożarną oraz nie określono procedur ratowniczych.

Wydaje się, że istotną rolę w koordynowaniu i kierowaniu działaniami Obroną Terytorialną będą odgrywać organy administracji rządowej i samorządowej, zwłaszcza w warunkach przekazania wielu uprawnień z centralnych szczebli administracji do niższych szczebli administracji, dla których koniecznym jest przekazanie obowiązków, zadań i uprawnień w sferze obronności i ochrony ludności:

1. Wojewoda powinien mieć całość kompetencji w sferze obrony niemilitarnej, odpowiadać za porządek publiczny, ochronę instalacji i zapasów środków materiałowych, zapewnienie całości działań gospodarczych istotnych dla potrzeb sił zbrojnych i życia publicznego, a także za przygotowanie i egzekwowanie niemilitarnych środków obrony oraz za wsparcie akcji wojskowych oraz powinien mieć możliwość:
 - dysponowania formacjami i służbami ochrony państwa i ludności oraz użycia jednostek wojskowych w akcjach niemilitarnych bez uzyskiwania zgody władz nadrzędnych;
 - wpływania na decyzje dowódców wojskowych dotyczących zakresu użycia środków ochronnych-obronnych;
 - dostępu do wszystkich informacji potrzebnych mu do wykonania swoich powinności ochronnych-obronnych (w tym również w odniesieniu do sektora prywatnego)

2. Starosta, burmistrz i wójt powinien mieć podobne kompetencje jak wojewoda, z wyjątkiem spraw dotyczących użycia jednostek wojskowych.

W celu stwarzania warunków do wykonania powyższych zadań należałoby wojewodom nadać większe uprawnienia, zwłaszcza w kwestii stawiania zadań starostom i prezydentom miast w zakresie planowania ochrony ludności i planowania obronnego.

W związku z powyższym współdziałanie administracji rządowej i samorządowej z Wojskami Obrony Terytorialnej na szczeblu województwo, powiat, miasto należy realizować:

1. W województwach - na bazie istniejących WSzW utworzenie dowództwa Obrony Terytorialnej Województwa (DOTW) do realizacji zadań w zakresie:
 - planowania i organizowania działań obronnych na obszarze województwa;
 - zapewnienia koordynacji działań pomiędzy wojskami operacyjnymi, obrony terytorialnej i organami układu pozamilitarnego, w tym również w zakresie planowania i przygotowania świadczeń na rzecz sił zbrojnych i obronnego przygotowania obszaru województwa.
2. W powiatach - zorganizować Dowództwa Obrony Terytorialnej powiatów, których przeznaczenie i zadania byłyby podobne jak w DOTW tylko odnoszący się do obszaru powiatu;
3. W miastach - w oparciu o Komendy garnizonów na cz."W" winny być rozwijane Dowództwa Obrony Miast. dowództwa te byłyby przeznaczone do kierowania strefą niemilitarną, egzekwowania rygorów stanu wyjątkowego i wojennego, a także w razie potrzeby przygotowania miasta do obrony. Na czele tego dowództwa powinien stać funkcjonariusz administracji samorządowej - prezydent miasta, starosta lub burmistrz.

Celem koordynacji działań sił zbrojnych z ogniwami podsystemu pozamilitarnego w przypadku klęsk żywiołowych i katastrof jest optymalne wykorzystanie zdolności wojsk oraz potencjału organizacyjno-wykonawczego we wspólnych działaniach na rzecz ochrony ludności i środowiska.

Koordynując działania wojska z układem pozamilitarnym należy wyeksponować rolę administracji rządowej i samorządowej jako gospodarza terenu, który zna warunki do wykorzystania wojska. Zakres koordynacji powinien wynikać z zadań realizowanych przez poszczególne resorty na rzecz ochrony ludności i środowiska. Powinien on być określony w aktach normatywnych w sposób jednoznaczny, tak by realizacja zadań wynikała z litery prawa, a nie dobrej woli wykonawcy.

Właściwe terytorialnie organy dowodzenia powinny pozostać organizatorami wykorzystania potencjału wojsk okręgu na potrzeby ludności w przypadku klęsk żywiołowych.

Opracował
Włodzimierz KUSZAK

[Drukuj](#)

[Generuj PDF](#)

[Powiadom](#)

[Powrót](#)
